
האוניברסיטה העברית בירושלים

סילבוס

אנתרופולוגיה של סבל: דיכאון, טראומה ופוסט טראומה - 53811

תאריך עדכון אחרון 03-11-2024

נקודות זכות באוניברסיטה העברית: 2

תואר: מוסמך

היחידה האקדמית שאחראית על הקורס: סוציולוגיה ואנתרופולוגיה

השנה הראשונה בתואר בה ניתן ללמוד את הקורס: 0

סמסטר: סמסטר א'

שפת ההוראה: עברית

קמפוס: הר הצופים

מורה אחראי על הקורס (רכז): ד"ר יהודה גודמן

דוא"ל של המורה האחראי על הקורס: ygoodman@huji.ac.il

שעות קבלה של רכז הקורס: ב 14-15

מורי הקורס:

תאור כללי של הקורס:

בקורס אנתרופולוגי זה נדון בסבל אנושי כפי שזה נחוה, מיוצג ונתון במשא ומתן פוליטי בחברות ותרבויות שונות, וזאת מנקודת הראות של אנתרופולוגיה ביקורתית. במקום תפיסות אוניברסליסטיות ופוליטיביסטיות של סבל אנושי נעקוב אחרי משקלם המכריע של גורמים ותהליכים תרבותיים, חברתיים, פוליטיים והיסטוריים בעיצובו של סבל אנושי, של דרכי ייצוגו ושל המאבקים הפוליטיים סביבו. נעסוק באתנוגרפיות ובעיונים תיאורטיים על שדות מקצועיים, חברתיים, תרבותיים ופוליטיים שבהם מיוצג ומטופל סבל אנושי, כולל חוויות לשל דיכאון, ושל טראומה ופוסט טראומה.

מטרות הקורס:

עיון אנתרופולוגי ביקורתי בהתנסויות, בייצוגים ובמאבקים סביב דיכאון, טראומה ופוסט טראומה, הן בשדה המקצועי ובן בספירה הציבורית. הדגש הוא על הכרה לימוד וניתוח של גישות תיאורטיות ואתנוגרפיות.

תוצרי למידה

בסימו של קורס זה, סטודנטים יהיו מסוגלים:

- לזהות עקרונות בולטים בהמשגות העכשוויות באנתרופולוגיה של סבל.
- לעקוב מקרוב אחרי תהליכי פרשנות של התערבויות טיפוליות בדיכאון ופוסט טראומה ובדרכי ייצוג סבל בספירה הציבורית.
- לסווג את הגישות השונות במסגרת אנתרופולוגיה של סבל
- לפרש פריטי קריאה רלוונטיים בתחום זה.
- להכליל מפרויקט מחקריים, אתנוגרפיים לגישות רחבות יותר.
- לבקר את הגישות השונות באנתרופולוגיה של סבל לצורך פיתוח תיאורטי נוסף

דרישות נוכחות (%):

100

שיטת ההוראה בקורס: הרצאה, שיחה ודיון ביקורתי בפריטי קריאה באנתרופולוגיה של סבל ובגישות השונות שמתבטאות בהם. נבצע קריאה משותפת בכיתה של פריטי קריאה רלוונטיים וכן דיון במצגות של סטודנטים בנושאים הללו.

רשימת נושאים / תכנית הלימודים בקורס:

- דיון אנתרופולוגי בסבל אנושי בממדים קליניים, חברתיים ופוליטיים.
- דיון בדיכאון, טראומה בהיווצרות של פוסט טראומה ובמה שמבדיל בין המושגים השונים. מהן

סיבותיהן וכיצד יש לטפל בהן?

- דיון בחוויות של דיכאון ושל טראומה בנרטיבים של משתתפים בקורס' בקטעי קריאה שיביאו לכיתה ובהרצאות וייצוגים מקצועיים בתקשורת.
- בין דיכאון לטראומה : קריאה ביקורתית בהגדרות הקליניות
- בדיון בדיכאון כהתנסות אישית, כחוויה תלוית תרבות וכתרבות המונים
- הבניית ההפרעה הפוסט טראומטית בידי הפסיכיאטריה האמריקנית :
- טיפול בפוסט טראומה בותיקי מלחמת ויאטנם
- התפשטות השיח הפוסט טראומטי
- שיח על פוסט טראומה וחיסון הגוף החברתי בישראל
- בין ביטוי ושתיקה של סבל אנושי וטראומה
- בין זכרון לשכחה: הבדלים בין תרבותיים בעיצובה של חוויית זכרון טראומטי
- הבניות פסיכיאטריות של סבל אנושי בהקשר האזרחי
- הההבנייה והשימוש החברתי-פוליטי בפוסט טראומה : הבדלים בין מזרחים לאשכנזים והמירוץ לקורבנות בגרמניה
- סיכום, ודיון בכיתה בטיוטות של עבודות הבית

חומר חובה לקריאה:

- DSM. 2013. *Diagnostic and Statistical Manual, 5th ed.* Washington, DC: American Psychiatric Association.
- Gaines, A. D. 1992. *From DSM I to III-R; Voices of self, mastery and the other: A cultural construction of psychiatric classification.* *Social Science and Medicine*, 35(1), 3-24.
- Martin, Emily 2007. *Bipolar Expeditions: Mania and Depression in American Culture.* Princeton: Princeton University Press.
- Kleinman, Arthur and Good Byron, 1985. *Culture and Depression.* Berkeley: University of California Press.
- Cvetkovich, Ann 2012. *Depression: A public feeling.* Durham: Duke University Press.
- Young, A. 1995. *The Harmony of Illusion: Inventing post traumatic stress disorder.* Chapter 3: *The DSM-III Revolution*, pp 89-117, Chapter 5: *The technology of Diagnosis*, pp. 146-175, 296,
- Fassin Didier and Richard Rechtman, 2009. *The Empire of Trauma: An Inquiry into the Conditions of Victimhood.* Chapter 4: *An End to Suspicion.* Pp. 77-97. Princeton: University of Princeton Press.
- Young, A. 1995. *The Harmony of Illusion: Inventing post traumatic stress disorder.* Chapter 6: *Everyday life in a psychiatric unit*, pp. 176-223, 296-297, Chapter 7: *Talking about PTSD*, pp. 224-263, Princeton, N.J.: Princeton University Press. Library: JMS RC 552 P67 Y68 (1196079). (see especially pp. 198-206, 229-233, 237-243, 243-259, 259-263 for case analysis)
- Kleinman, Arthur, Das Veena and Lock Margaret 1997. *Introduction.* In *Social Suffering.* Pp. ix-xxv. Berkeley: University of California Press.
- Bresalu, Joshua, 2004. *Cultures of Trauma: Anthropological views of post traumatic stress disorder in international health, Culture, Medicine and Psychiatry*

28: 113-126.

- James, Erica. 2004. *The Political Economy of "Trauma" in Haiti in the Democratic Era of Insecurity. Culture, Medicine and Psychiatry* 28: 127-149. .
- Schepher Hughes, Nancy, 1998. *Undoing – Social suffering and the Politics of Remorse in the New South Africa. Social Justice* 25(4): 126-139.
- Friedman-Peleg and Goodman, Yehuda C. 2010. "From Post-trauma Intervention to Immunization of the Social Body: Pragmatics and Politics of a Resilience Program in Israel's Periphery." *Culture Medicine and Psychiatry* 34(3):421-42.
- Yankellevich, Ariel and Goodman, Yehuda C. 2016: "'You can't choose these emotions... they simply jump up': Ambiguities in Resilience-Building Interventions in Israel." *Culture Medicine and Psychiatry* 41(1): 56-74.
- Kidron, A. Carol 2012. "Alterity and the Particular Limits of Universalism Comparing Jewish-Israeli Holocaust and Canadian-Cambodian Genocide Legacies," *Current Anthropology* 53 (6): 723-753.
- Giordano, Cristiana. 2008. *Practices of translation and the making of migrant subjectivities in contemporary Italy. American Ethnologist*, 35(4): 588-606.
- Kirmayer J. Laurence, 1996. *Landscapes of memory; Trauma, narrative and Dissociation, In Tense Past. Antze Paul and Lambek Michael Ed. New York: Routledge.*
- Goodman, Yehuda C. and Mizrahi Nissim. 2008. "'The Holocaust Does Not Belong to European Jews Alone': The Differential Use of Memory Techniques in Israeli High Schools." *American Ethnologist* 35(1): 95-114.
- Ozyurek, Esra 2018. *Rethinking Empathy: Emotion Triggered by the Holocaust among the Muslim-minority in Germany. Anthropological Theory* 18(4): 456-477.

חומר לקריאה נוספת:

- בין תרפיה פסיכואנליטית לטיפול תרופתי במחלקה פסיכיאטרית (על שימוש אירוני בתרופות: הגנה על סובייקטיביות במקום שינוי הפתולוגיה המוחית
- Lakoff Andrew 2004 *The Lacan Ward: Pharmacology and Subjectivity in Buenos Aires, In Illness and Irony: On the Ambiguity of Suffering in Culture. Michael Lambeka and Paul Antze, eds., pp. 82-101. New York: Berghahn. [Also: 2003 Social Analysis, 47(2)]*
- Ereserves
- שיח פסיכיאטרי ומצבים פוסט-קולוניאליים
- Pandolfo, Stefania. 2008 *The Knot of the Soul: Postcolonial Modernity, Madness, and the Imagination. In Postcolonial Disorders. Byron Good and Mary-Jo DelVecchio Good, eds. Pp. 329-358. Berkeley: University of California Press.Ebook*
- דיכאון בפרספקטיבה בין תרבותית
- Kleinman, Arthur and Good Byron, 1985. *Culture and Depression. Berkeley: University of California Press. Ebook*
- טראומה בין חוויה לנרטיב
- Kirmayer J. Laurence, 1996. *Landscapes of memory; Trauma, narrative and Dissociation, In Tense Past. Antze Paul and Lambek Michael Ed. New York: Routledge.Ebook*

בקשת סליחה על סבל קולקטיבי, טקסים פוליטיים בדרום אפריקה
Schepher Hughes, Nancy, 1998. *Undoing - Social suffering and the Politics of Remorse in the New South Africa*. *Social Justice* 25(4): 126-139.
<https://www.jstor.org/stable/29767103?seq&eq;1>

טראומה וזיכרון קולקטיבי בקרב מיעוט במדינת הלאום
BenEzer, Gadi 2007. *Trauma, Culture and Myth: Narratives of the Ethiopian Jewish Exodus*. In *Understanding Trauma*. Eds. Kirmayer Laurence, J. Lemelson Robert and Barad Mark. Pp. 382-402. Cambridge: Cambridge University Press.
[-https://www.cambridge.org/core/books/understanding-trauma/312A911606D18F7376C6B8BDDA3447A3](https://www.cambridge.org/core/books/understanding-trauma/312A911606D18F7376C6B8BDDA3447A3)

שיח ביורפואי, זכרון ופוליטיקה פוסט טראומטית
Dwer, Leslie and Degung Santikarm 2007. *Violence, Memory and Biomedical Discourse in Bali*. In *Understanding Trauma*. Eds. Kirmayer Laurence, J. Lemelson Robert and Barad Mark. Pp. 402-432. Cambridge: Cambridge University Press. Ebook
טראומה, ג'נדר ופוליטיקה
James, Erica, Caple, 2008. *Haunting Ghosts: Madness, Gender and Ensekirite in Haiti in the Democratic Era*. In *Postcolonial Disorders*. Eds. Good Mary-Jo Delvecchio, Hyde, Sandra Teresa, Pinto Sara and Good Byron J. Pp. 132-156. Berkeley: University of California Press. Ebook

מרכיבי הציון הסופי:

הגשת עבודה מסכמת / פרויקט גמר / מטלת סיכום / מבחן בית / רפרט 65 %
השתתפות פעילה / עבודת צוות 5 %
מטלות הגשה במהלך הסמסטר: תרגילים / עבודות / מבדקים / דוחות / פורום / סימולציה ואחרות
15 %
מצגת / הצגת פוסטר / הרצאה 10 %
נוכחות / השתתפות בסיור 5 %

מידע נוסף / הערות:

משקל העבודה הסופית יקבע בהתאם להגשת מטלות הרשות כגון דוחות הקריאה כמוסבר בסילבוס.